

МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Романіка Тетяна Костянтинівна

аспірант

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

мн. Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022

e-mail: tatiana.romanika@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6570-0070>

Безробіття відноситься до складних та соціально гострих макроекономічних проблем. Молодіжне безробіття в умовах сучасних трансформацій соціально-трудових відносин набуває особливої актуальності та потребує комплексного вивчення. Наукове уявлення стосовно змісту та форм прояву молодіжного безробіття є важливим підґрунтям розробки практичних заходів його скорочення та ефективного використання потенціалу молоді в соціально-економічному розвитку. Предметом статті є феномен молодіжного безробіття, метою є розкриття особливостей прояву сучасного молодіжного безробіття в умовах сучасних трансформацій ринку праці та вироблення практичних заходів його скорочення. Для досягнення цієї мети поставлені та вирішені наступні завдання: виявлені причини наявності тенденції до зростання молодіжного безробіття в умовах цифровізації економіки; охарактеризовані основні форми, в яких існує молодіжне безробіття; проаналізована структура молодіжного безробіття; запропоновані основні напрями подолання безробіття за рахунок удосконалення молодіжної політики на ринку праці. Для вирішення цих завдань були використані наступні методи дослідження: загальнонаукові основи і фундаментальні положення економічної теорії, міждисциплінарний підхід до більш змістовного розкриття категорії безробіття, поведінковий науковий підхід використано до пояснення особливостей моделей поведінки молоді на ринку праці. Результатами дослідження є: обґрунтування інституційної недосконалості ринку праці, що породжує суперечності в системі молодіжного безробіття; характеристика соціальної ексклюзії молоді та інших негативних тенденцій ринку праці в Україні. Висновки. Обґрунтовано шляхи мінімізації молодіжного безробіття за рахунок формування інноваційної моделі соціально-трудових відносин, вирошування інклюзивних інститутів та активної молодіжної політики держави.

Ключові слова: молодіжне безробіття, соціально-трудові відносини, ринок праці, прекарізація, соціальна ексклюзія, відчуження, інклюзивний інституційний режим.

Вступ. Соціально-трудові відносини є ключовим елементом економічної системи, парадигмою економічного розвитку. Від їх змісту та характеру залежить сукупний суспільний продукт, продуктивність праці, добробут населення, та доля наступних поколінь. Якщо система створює стабільні умови заміщення робітників, які втратили працездатність молодими кадрами, то ринок праці функціонує без потрясінь, криз, а молодіжне безробіття є незначним. Але в сучасних умовах під впливом багатьох факторів ми маємо іншу картину, а саме є неконтрольоване зростання молодіжного безробіття.

Серед факторів впливу на ринок праці та соціально-трудові відносини слід назвати наступні:

- невизначеність та нестійкість соціально-економічного розвитку (зміни клімату, пандемії, дисбаланс розвитку, загрози, тощо);

- динамічні технологічні зміни та їх негативні наслідки впливу на зайнятість та безробіття населення;

- зростання розривів в матеріальному становищі, доходах, освіті, тощо.

За таких умов нестійкий розвиток охопив перш за все ринок праці, негативно впливає на населення в цілому, особливо на молоде покоління. Молодіжне безробіття – складна макроекономічна проблема, яку потрібно досліджувати, та вирішувати.

Ступінь розробленості проблеми.

Проблемі сучасного безробіття, та його молодіжного сегменту приділяють багато уваги закордонні та вітчизняні вчені. Значний вклад в дослідження концептуальних основ цього явища внесли у працях [1], [2]. В праці [3] науковці аргументували сильний ефект на економіку від залучення безробітної молоді до програм навчання, тим самим знижуючи показник довготривалого безробіття. Автори роботи [4] довели, що використання професійної підготовки молоді до її виходу на ринок праці виявляється ефективнішим, ніж субсидування суб'єктів господарювання за найм та навчання молодих учасників ринку праці. У праці [5] дослідники виявили різні

траєкторії руху молоді на ринку праці в Іспанії та виявили причини таких траєкторій. Для ринку праці молодь є найвагомимим, найактивнішим ресурсом стабільності, економічного прогресу, носієм інтелектуального потенціалу суспільства. Але, ситуація, яка склалася на ринку праці свідчить про наявність тенденції до зростання молодіжного безробіття. Саме тому вважаємо, що існує негайна потреба вивчення цієї проблеми та вироблення шляхів її мінімізації.

Постановка проблеми. Мета статті полягає в розкритті особливостей сучасного молодіжного безробіття та вироблення відповідних інструментів, методів та шляхів його скорочення. Для дослідження таких складних процесів, які притаманні сучасному ринку праці, зайнятості та безробіттю потрібно удосконалити методологію дослідження шляхом узгодження теоретичних узагальнень, неокласичного, кейнсіанського та поведінкового підходів, використання принципів міждисциплінарних в'язків, досліджень глобального контексту розгортання інституційної обумовленості та особистих моделей поведінки молоді.

Виклад основного матеріалу. В умовах динамічних технологічних змін соціально-трудова сфера знаходиться в кризовому стані, в стадії нестабільності, та інституційної нерегульованості. За думкою відомого українського вченого А. Колота «...асиметрії в економічному та соціальному розвитку, нестійкості в самому широкому її розумінні, десоціалізація відносин в сфері праці, зниження соціальної згуртованості, розповсюдження соціального відторгнення – це усе тренди, реальність початку нового століття» [1, с. 3].

До основних негативних тенденцій ринку праці в Україні, що суттєво впливають на молодіжне безробіття слід віднести наступні:

- руйнування міжособистої довіри;
- нестійкість інституційного забезпечення зайнятості;
- правова дерегуляція ринку праці, викликана анемічністю державних інституцій регулювання зайнятості молоді, що супроводжується інституційною дезорієнтацією та дезінтеграцією суб'єктів господарювання;
- нестійкість та низька ефективність державних заходів регулювання ринку праці, що зумовлює поширення прекарізації на ринку праці;
- втрата національної ідентичності моделі соціально-трудова відносин під впливом інтеграційних тенденцій відчуження робітника від результатів праці, масштабів еміграції, тощо.

Швидкісні та різновекторні трансформації в системі соціально-трудова відносин спряжені з руйнуванням старої системи механізмів ринку

праці, формами його організації, уявленнями про зайнятість та взаємозв'язок між працею та капіталом.

Інституційне середовище стає неузгодженим, в ньому одночасно діють старі норми взаємодії між суб'єктами ринку праці та між нормами, що тільки народжуються. За думкою відомого соціолога З. Баумана, ми спостерігаємо кінець трудової діяльності у відомому та звичайному для нас вигляді, перехід до праці за короткостроковими контрактами, або й зовсім без таких, без усяких обговорених гарантій. Саме такий стан сучасних соціально-трудова відносин відображає інституційну недосконалість ринку праці та негативно впливає на молодіжне безробіття [6].

Інституційна недосконалість ринку праці України породжує наступні суперечності в системі молодіжного безробіття:

- між необхідністю трудової соціалізації молоді, та тенденцією ексклюзії молоді через провали державної політики;
- між історичною, обумовленою біологічно-соціальною природою, роллю молоді в якості авангарду та рушійної сили прогресу, і тенденціями відчуження у соціально-трудова відносинах;
- між необхідністю для сталого розвитку наслідування молоддю трудових навичок культури, традицій та цінностей, та наявним порушенням зав'язків поколінь у сфері соціально-трудова відносин через молодіжну міграцію, поширення дистанційних форм зайнятості та ціннісну анемію.

Для молоді характерним стає нестандартна зайнятість, зниження терміну перебування на одному й тому ж робочому місці, зростання безробіття.

Доля нестандартної зайнятості молоді в групі 20-24 років з початку 80-х років ХХ століття в країнах Західної Європи збільшилась з 15 до 40%, Південної Європи – до 60%, а середній час праці на одному й тому ж місці роботи знизився з 4,4 роки до 3,5 (для осіб в віці 25-29 років) [7, с. 52, 60].

Серед основних причин поширення молодіжного безробіття в сучасних умовах слід назвати ретоварізацію праці, деструктивний вплив новітніх технологій та слабка адаптація молоді до трансформацій соціально-трудова відносин, деградація профспілкового руху та особливості поведінки молоді на ринку праці, спричинені руйнуванням цінності праці.

В останні роки звертає на себе увагу посилення соціальної ексклюзії, до якої веде віртуалізація життя молоді під впливом фрагментації суспільства та цифровізації економіки, вимушене безробіття, спричинене деструктивними зрушеннями та упередженістю роботодавців по відношенню до молоді, добровільного безробіття – поведінкова модель

групи NEET. За даними на 2017 рік – доля молодих людей до 30 років, які не навчаються й не працюють, складала в середньому в країнах ОЕСР 13,4%, з яких більшість роботу не шукає (а загальна доля безробітних – 7% економічного активного населення [8].

Існує низка глибоких індикаторів, які висвітлюють ситуацію соціальної ексклюзії молоді в Європі. Розглянемо їх.

Показник NEET (з англ. - not in employment, education or training)- відображає частку молоді, яка не працює, не здобуває освіти чи не проходить тренування, у відсотках від загальної кількості молоді відповідної вікової групи за статтю [9].

Цей показник також є найкращим показником оцінки поточної сукупності потенційних учасників ринку праці серед молоді в порівнянні з рівнем неактивної молоді, оскільки останній включає тих молодих людей, які не перебувають в робочій силі і навчаються, і отже, не можуть вважатися доступними для роботи [10].

З огляду на його корисність для передачі цінної інформації про становище на ринку праці молодого населення країни, він був включений до глобальної системи показників для цілей в галузі сталого розвитку (Global Indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets), в рамках Цілі №8 (сприйняття стійкому, інклюзивному, та сталому економічному зростанню, повній та продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх) [11].

Рівень NEET розраховується переважно для молоді віком від 15 до 24 років, та аналізується також за гендерною ознакою. Але при дослідженні цього показника важливо пам'ятати що не всі особи закінчують освіту до 24 років.

Рівень NEET розраховується так [9]:

Рівень NEET дорівнює загальній кількості молоді за виключенням працюючої молоді та непрацюючої молоді, яка здобуває освіти чи навчається, поділений на загальну кількість молоді. У процентному відношенні отриманий показник помножується на 100 %.

Показник NEET надає важливу додаткову інформацію про показники участі в робочій силі та показники безробіття. Наприклад, якщо рівень участі молоді знижується під час економічного спаду через зневіру, це може бути відображено в висхідному русі NEET. Більш високий рівень NEET і низький рівень безробіття серед молоді можуть свідчити про значне розчарування молодих людей. Високий відносний показник NEET для молодих жінок передбачає їх участь в роботі по дому і/або наявність сильних інституційних бар'єрів, що обмежують участь жінок на ринку праці.

Враховуючи багатовимірність соціальної інклюзії, аби краще зрозуміти ситуацію для

молоді сьогодні, важливо розширювати розуміння цього явища, виходячи за рамки аналізу єдиного показника. В даному випадку корисним може бути інший показник. На ринку праці молодь стикається з більш високим рівнем нерівності доходів на кожному етапі свого життєвого циклу в порівнянні зі старшими поколіннями. З більш високою вірогідністю, враховуючи тенденції сучасних пенсійних систем, повинні будуть більше працювати та накопичувати кошти, порівняно з їх рідними для фінансування свого пенсійного забезпечення.

Індекс розвитку бідності та соціальної виключеності (AROPE) є потужним методологічним інструментом для вивчення бідності в сучасному суспільстві. Він охоплює різні прояви бідності, дозволяє провести комплексне дослідження бідності та виявити найбільш вразливі соціально-демографічні категорії, сприяє розумінню компонентної структури бідності вразливих груп, що може посилити спрямованість соціальної політики.

Методологія AROPE дозволяє визначити три критерії бідності, а саме:

- а) ризик відносної доходної бідності;
- б) наявність матеріальних дефіцитів;
- в) виключеність з ринку праці.

Перевагою індексу AROPE є відносна простота розрахунку, а також легкість адаптації методики до національних особливостей. Тому вважаємо доцільним рекомендувати індекс AROPE для використання в українській практиці.

Безробіття та бідність в наших умовах часто провокують, або породжують одне друге. Тому скорочення бідності можливо досягти за рахунок поширення каналів зайнятості. Стратегічний шлях вирішення цієї проблеми полягає, на нашу думку, в створенні інклюзивного економічного середовища.

Концепція інклюзивних інститутів розкривається в роботах Д. Аджемоглу та Дж. Робінсона [12, 13]. За цією концепцією економічному зростанню та добробуту населення відповідає інклюзивний інституційний режим, за яким усі версти населення мають вільний доступ до ресурсів країни, а усі працездатні особи залучаються до праці. Ефективне функціонування економіки пов'язано з забезпеченням повної зайнятості наявних трудових ресурсів тому, що із залученням і використанням усієї робочої сили досягається максимально можливий, потенційний обсяг виробництва. За таких умов зменшується рівень циклічного безробіття як явища макроекономічної нестабільності. Слід також звернути увагу, що саме завдяки інклюзивному інституційному режиму долається економічна, гендерна, релігійна, вікова, та інші види соціальної нерівності, як свого роду бар'єрів, які діють стримуючими факторами зайнятості. Експерти світового

банку і МВФ визначають інклюзивне зростання, як стійке економічне зростання, основною метою якого є скорочення бідності, нерівності, безробіття. Всесвітній економічний форум також акцентує увагу на бідності, особливо у тій частині робочої сили, яка залучена у діяльність з низькою продуктивністю і/або повністю виключена з процесу відтворення.

Виходячи з аналізу концепції інклюзивних економічних інститутів, вважаємо, що саме при наявності таких інститутів в економіці країни складаються найбільші можливості подолати, або скоротити молодіжне безробіття. Тому в стратегії соціально-економічного розвитку або в молодіжній політиці різних країн світу одним з фундаментальних заходів, направлених на скорочення молодіжного безробіття, є пункт про створення або вдосконалення інституційного середовища.

Слід звернути увагу на протилежний соціальній інклюзивності феномен – соціальне відчуження, або соціальна екстрактивність, або соціальна ексклюзія (з англ. exclusion – виключення, вигнання). Це явище, яке по суті є наслідком безробіття, зокрема – молодіжного. Будучи соціально неактивними, виключеними із соціуму, інертними, молодь більше часу проводить за екраном комп'ютера, формує модель віртуального життя.

Ідеологія цих субкультур не є позитивно спрямованою, не орієнтована на продуктивну соціальну взаємодію та включеність у трудову сферу. З іншого боку, поширення серед молоді «диванного» синдрому супроводжується розвитком у людини депресії, заниженої самооцінки, втратою мотивації. Самовиключення із соціального життя часто провокує загострення шкідливих звичок, психологічний стрес, почуття самотності, безсилля, неспокій, тривогу та депресію, дратівливість, апатію, агресивність, маніакальну одержимість чимось одним, відмову

від будь-якого спілкування, незадоволеність собою, або своїм життям. З'являється ризик залучення до асоціальних норм поведінки, формуються різного роду залежності. Виходячи з цього вважаємо потрібним прикладати сумісні зусилля для вироблення ефективної молодіжної політики та комплексних заходів для включення молоді у ринок праці.

Висновки. Не вважаючи на те, що молодь є потужною, освіченою частиною суспільства, носієм соціального та інтелектуального капіталу в умовах прискореного технологічного прогресу ми стикаємось з тенденцією зростання молодіжного безробіття. В умовах цифровізації воно набуває наступні характеристики: розмитість стану безробітного, зниження цінності праці серед молоді, відсутність дієвого соціального захисту на ринку праці. Негативну тенденцію зростання молодіжного безробіття та соціальної ексклюзії можливо зупинити за рахунок формування інноваційної моделі соціально-трудова відносин, поетапного формування та вирощування наступних інклюзивних інститутів: захисту прав молоді (соціальні гарантії, розширення можливостей, відповідність заробітної платні результативності праці, формування конкурентоспроможних умов гідної праці); інституту інноваційної діяльності (скорочення каналу відтоку мізків, сприяння інноваційній активності, формування національного інноваційного потенціалу, тісна взаємодія закладів освіти з ринком праці); інститут громадянського контролю соціально-трудова відносин (контроль за додержанням законодавства, оновлення профспілок, розширення повноважень громадських органів); інститут соціального партнерства; інститут соціальних стандартів; інститут державно-правового партнерства.

YOUTH UNEMPLOYMENT IN THE SYSTEM OF SOCIAL ECONOMIC RELATIONS

Tetiana Romanika, Postgraduate Student, Department of Economic Theory and Economic Methods of Management, V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody sq., Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: tatiana.romanika@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6570-0070>

Unemployment is a complex and socially acute macroeconomic problem. Youth unemployment in the current transformations of social and labor relations becomes especially relevant and requires a comprehensive study. Scientific understanding of the content and forms of youth unemployment is an important basis for developing practical measures to reduce it and effectively use the potential of youth in socio-economic development. The subject of the article is the phenomenon of youth unemployment, the aim is to reveal the features of modern youth unemployment in the current transformations of the labor market and develop practical measures to reduce it. To achieve this goal, the following tasks were set and solved: the reasons for the tendency to increase youth unemployment in the context of digitalization of the economy; the basic forms in which there is youth unemployment are characterized; the structure of youth unemployment is analyzed; the main directions of overcoming unemployment due to the improvement of youth policy in the labor market are proposed. To solve these problems, the following research methods were used: general scientific foundations and fundamental provisions of economic theory, interdisciplinary approach to a more meaningful disclosure of the unemployment category, behavioral scientific approach used to explain the behavior of young people in the labor market. The results of the study are: substantiation of the institutional imperfection of the labor market, which creates contradictions in the system of youth unemployment; characteristics of social exclusion of youth and other negative trends in the labor market in Ukraine. Conclusions. Ways to minimize youth unemployment

through the formation of an innovative model of social and labor relations, the cultivation of inclusive institutions and active youth policy of the state are substantiated.

Key words: youth unemployment, social and labor relations, labor market, precarization, social exclusion, alienation, inclusive institutional regime.

МОЛОДЕЖНАЯ БЕЗРАБОТИЦА В СИСТЕМЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ

Романика Татьяна Константиновна, аспирант кафедры экономической теории и экономических методов управления, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, площадь Свободы, 4, г. Харьков, Украина, 61022, e-mail: tatiana.romanika@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6570-0070>

Безработица относится к сложным и социально острым макроэкономическим проблемам. Молодежная безработица в условиях современных трансформаций социально-трудовых отношений приобретает особую актуальность и требует комплексного изучения. Научное представление о содержании и формах проявления молодежной безработицы является важной основой разработки практических мер его сокращения и использования потенциала молодежи в социально-экономическом развитии. Предметом статьи является феномен молодежной безработицы, целью является раскрытие особенностей проявления современной молодежной безработицы в условиях современных трансформаций рынка труда и выработки практических мер его сокращения. Для достижения этой цели поставлены и решены следующие задачи: выявлены причины наличия тенденции к росту молодежной безработицы в условиях цифровизации экономики; охарактеризованы основные формы, в которых существует молодежная безработица; проанализирована структура молодежной безработицы; предложены основные направления преодоления безработицы за счет совершенствования молодежной политики на рынке труда. Для решения этих задач были использованы следующие методы исследования: общенаучные основы и фундаментальные положения экономической теории, междисциплинарный подход для более содержательного раскрытия категории безработицы, поведенческий научный подход использован для объяснения особенностей моделей поведения молодежи на рынке труда. Результатами исследования являются: обоснование институциональной несовершенства рынка труда, порождающее противоречия в системе молодежной безработицы; характеристика социальной эксклюзии молодежи и других негативных тенденций рынка труда в Украине. Выводы. Обоснованно пути минимизации молодежной безработицы за счет формирования инновационной модели социально-трудовых отношений, выращивание инклюзивных институтов и активной молодежной политики государства.

Ключевые слова: молодежная безработица, социально-трудовые отношения, рынок труда, прекаризация, социальная эксклюзия, отчуждение, инклюзивный институциональный режим.

Література

1. Колот А.М. Трансформация института занятости как составляющая глобальных изменений в социально-трудовой сфере: феномен прекаризации. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2014. №3. С. 10-13.
2. Федулова Л. 2014. №3. С. 10-13. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку. *Економіка: реалії часу*. 2016. № 3 (25). С. 56-65.
3. Hora, O. Sirovatka, T. (2020). Why targeting matters: The apprenticeship program for youth in the Czech Republic. *Social Policy and Administration*. 54(7). Pages 1198-1214. <https://doi.org/10.1111/spol.12598>
4. Alfonsi, L, Bandiera, O., Bassi, V., Burgess, R., Rasul, I., Sulaiman, M., Vitali, A. (2020). Tackling Youth Unemployment: Evidence From a Labor Market Experiment in Uganda. *Econometrica*. Volume 88, Issue 6. Pages 2369-2414. <https://doi.org/10.3982/ECTA15959>
5. Verd, J.M., Barranco, O., Bolibar, M. (2019). Youth unemployment and employment trajectories in Spain during the Great Recession: what are the determinants? *Journal for Labour Market Research* Volume 53, Issue 1, Article number 4. <https://doi.org/10.1186/s12651-019-0254-3>
6. Романіка, Т. (2020). Особливості молодіжного безробіття в умовах цифрової економіки. *Міжнародний Науковий Журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні Науки» (Index Copernicus)*, 1(4(36)), 72-76. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-4-5891>
7. Bussolo M., Davalos M. E. Peragine V., Sundaram R. *Toward a new social contract: Taking on Distributional Tensions in Europe and Central Asia (Europe and Central Asia Studies)*. New York: The World Bank, 2018. 248 p.
8. Society at a glance 2019: OECD social indicators. OECD. URL: <https://www.oecd.org/social/society-at-a-glance-19991290.htm>
9. Indicators description: Share of youth not in employment, education or training (youth NEET rate). International Labor Organization. URL: <https://ilostat ilo.org/resources/concepts-and-definitions/description-youth-neet/>
10. Романіка, Т., (2020). Інститут влади як фактор впливу на молодіжне безробіття в Україні. *Бізнес Інформ*, Вип. 3, С. 161-169. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-161-169>

11. Global indicator framework for Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202020%20review_Eng.pdf
12. Аджемоглу Д., Робинсон Дж. Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты. Москва: АСТ, 2016. 693 с.
13. Аджемоглу Д., Робинсон Дж. Экономические истоки диктатуры и демократии. Москва: Издательский дом Высшей школы экономики, 2018. 513 с.

References

1. Kolot A. (2014). Transformation of the institution of employment as a component of global changes in the social and labor sphere: the phenomenon of precarization. *Labor market and employment*.
2. Fedulova L. (2014). Inclusive innovations in the system of socio-economic development. *Economy: the realities of time*.
3. Hora, O. Sirovatka, T. (2020). Why targeting matters: The apprenticeship program for youth in the Czech Republic. *Social Policy and Administration*. 54(7). Pages 1198-1214. <https://doi.org/10.1111/spol.12598>
4. Alfonsi, L, Bandiera, O., Bassi, V., Burgess, R., Rasul, I., Sulaiman, M., Vitali, A. (2020). Tackling Youth Unemployment: Evidence From a Labor Market Experiment in Uganda. *Econometrica*. Volume 88, Issue 6. Pages 2369-2414. <https://doi.org/10.3982/ECTA15959>
5. Verd, J.M., Barranco, O., Bolibar, M. (2019). Youth unemployment and employment trajectories in Spain during the Great Recession: what are the determinants? *Journal for Labour Market Research* Volume 53, Issue 1, Article number 4. <https://doi.org/10.1186/s12651-019-0254-3>
6. Romanika, T. (2020). Features of youth unemployment in a digital economy. *International Scientific Journal "Internauka"*. Series: "Economic Sciences", 1 (4 (36), 72-76. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-4-5891>
7. Bussolo M., Davalos M. E. Peragine V., Sundaram R. (2018). *Toward a new social contract: Taking on Distributional Tensions in Europe and Central Asia (Europe and Central Asia Studies)*. The World Bank.
8. *Society at a glance 2019: (2019)*. OECD social indicators.
9. Indicators description: Share of youth not in employment, education or training (youth NEET rate) (2020). International Labor Organization. URL: <https://ilostat.ilo.org/resources/concepts-and-definitions/description-youth-neet/>
10. Romanika, T., (2020). The institution of power as a factor influencing youth unemployment in Ukraine. *Business Inform*, Issue 3, Pages 161-169. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-161-169>
11. Global indicator framework for Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development (2020). United Nations. URL: https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202020%20review_Eng.pdf
12. Ajemoglu D., Robinson J. (2016). *Why some countries are rich and others poor. The origins of power, prosperity and poverty*. AST.
13. Ajemoglu D., Robinson J. (2018). *Economic origins of dictatorship and democracy*. Publishing House of the Higher School of Economics.